

ПЕДАГОГИЧЕСКИ ТЕХНОЛОГИИ

Доц. д-р С. Цветкова

- Педагогическите технологии обхващат както процеса на педагогическо въздействие (обучение и възпитание), така и персоналния прием на тези въздействия (лично ориентирано понятие).

Някои видове педагогически технологии

- Авторите на технологията **“пълно усвояване на знанията”** D. Carroll и В. Blum изхождат от позицията, че условията на обучение (напр. учебно време, предоставяне на информацията) традиционно са фиксирани, а обикновено нефиксирани остават резултатите от обучението .

- Предлагат анализирането на достиженията и индивидуалния темп на учене да не бъде извършвано от позицията на усреднени, а оптимални условия. Определят **три основни категории ученици**:

- 1. Ученици с ограничени способности, които независимо от положените усилия и допълнително учебно време, не достигат необходимото ниво на знания и умения ;
- 2. Талантливи ученици, чиито темп на учене е трудно постижим за болшинството от връстниците (съставляват около 5% от общия брой обучаеми);
- 3. Ученици, чиито способности за усвояване на знания и умения зависят от количеството учебно време (съставляват приблизително 90% от учащите се).

- **Технологията на *интерактивното обучение*** изисква такава организация на учебния процес, чрез която се осигурява активна дейност на всеки обучаем и активно взаимодействие с класния колектив.

Активното участие е свързано с решаване на поставена задача; повишава се степента на мотивация; стимулира се чувството на отговорност пред групата; мобилизират се когнитивните и самоорганизационни способности; развиват се уменията за вярно структуриране и представяне на отговора; стимулира се вербалната /или писмена/ презентация.

- Взаимодействията между обучаемия, връстниците и преподавателя протичат с:
  - * повишена емоционалност;
  - * развиване на чувството за колективизъм;
  - * разгръщане на продуктивен комуникативен процес;
  - * развиване на рефлексивните умения и на редица положителни лични качества.

- Технология, свързана с *различните нива на обучение* въплътява идеята, че обучаемите демонстрират различия по отношение на необходимото време, за което дадено учебно съдържание може да бъде овладяно. От тази позиция се определят следните подвижни и относително еднородни по състав групи от ученици според нивото на овладяване на програмния материал в различни области:

- 1. Ученици, усвояващи минималното (по ДОО) учебно съдържание;
- 2. Базови ученици (най-многобройните по числен състав);
- 3. Ученици с творчески изяви.

- Привържениците предлагат организационен модел на обучение, съобразен с *диференцирания подход*:

класове, сформирани според степента на овладяване на учебния материал и според резултатите от диагностиката на динамичните характеристики на личността;

вътрешно-класна диференциация – групи за разделно обучение на различни нива по математика и език,

доброволни групи (сформирани на базата на познавателния интерес на учениците, включително и групи за разширено изучаване на определена дисциплина);

профилирано обучение в следващите етапи на обучение, извършено въз основа на психолого-дидактическа диагностика, експертни оценки, препоръки от учители и родители.

- Към личностно-ориентираните образователни технологии се отнася *колективното взаимообучение* (използвани идентични понятия: “организиран диалог”, “колективен способ на обучение”, “работа по двойки с променлив състав” и др.).
- *Предимствата на технологията* са : развиване на логическото мислене и разбиране, следствие на взаимодействие между връстници; в активен диалог се развиват способностите за умствена работа, активира се паметта, актуализира се натрупания когнитивен опит; предоставя се възможност за презентация, освободена от директен контрол от преподавателя и продиктувана от индивидуалния темп на работа; повишава се степента на отговорност (не само за собственото, но и за колективното изпълнение); създава се възможност за адекватна самооценка; увеличават се социалните връзки.

- Технологията на *модулното обучение* се разглежда като алтернативна на традиционното обучение.
- Образователната технология съчетава конкретното учебно съдържание (представено по информационни блокове) с обема от знания и нивото на тяхното усвояване. Модулното обучение позволява индивидуализация на обучението, дозиране на персоналната помощ, вариативно изменение на формите за общуване между обучаем и преподавател.

- Образователната технология **“проективна дейност”** се свързва с идеята за полезността на учебната дейност за ученика.
- Идеята за пръв път се предлага от Дж. Дюи и се развива от У. Килпатрик. Практическата приложимост на знанията са свързани с персоналната мотивация на всеки ученик. Ефективността на технологията произтича от убедеността на ученика за “ползата” на придобитите знания и умения в житейската практика. Технологията намира широко приложение в много образователни системи.

- Технологията на *адаптивното обучение* изхожда от схващането, че обучението трябва така да бъде организирано и структурирано в съдържателен план, че да е съобразено с индивидуалните и възрастови възможности на учениците.
- Моделът предполага равнищно градиране на учебното съдържание, изхождайки от достигнатото ниво на интелектуално, когнитивно, социо-културално и физическо развитие на учениците, по начин по който тези сфери могат по оптимален начин да бъдат развивани.
- Към технологията се причисляват форми като: адаптирани учебни занятия; индивидуални занимания; занятия за социална адаптация; екологични, краеведски и културологични занятия; занятия по адаптивна физическа подготовка и др. Технологията подчертава развиващия характер на обучението за всеки обучаем.

- Моделът се разглежда като модификация на *Манхаймската система* за диференцирано обучение чрез триравнищна структура на обекта на обучение:
- а) Разширено образование за изявените ученици;
- б) Базово образование за ученици в “норма”;
- в) Компенсиращо обучение за ученици с ниски учебни достижения и ученици с нарушено развитие

- Моделът на *включващо обучение* е ориентиран преди всичко за обучението на ученици с “особен” статут: деца със специални педагогически нужди и деца с различен от официалния за страната етнос. Включващото обучение фокусира проблемите на интегрираните ученици със значителни нарушения в развитието, процес – особено актуален в образователната действителност.

